

F. t. I. vedr. værgemålslov

Justitsministeriet besluttede på denne baggrund at nedsætte et sagkyndigt udvalg, Myndighedslovsudvalget. Udvalget begyndte sit arbejde i sommeren 1989 og fik bl.a. til opgave at foretage en fuldstændig revision og modernisering af myndighedslovens regler om umyndiggørelse, lavværgemål og beskikkelse af værger i særlige tilfælde.

I april 1993 afsluttede udvalget sit arbejde med afgivelsen af betænkning nr. 1247/1993 om værgemål med udkast til bl.a. en ny værgemålslov. Om udvalgets kommissorium henvises i øvrigt til betænkningen side 13-14.

Af betænkningen fremgår bl.a., at udvalget skønner, at der i den danske befolkning er over 40.000 mennesker, som er ude af stand til på egen hånd at varetage deres anliggender og derfor har behov for værgebistand. Af denne gruppe mennesker er langt den største gruppe de svært demente. Dette tal skal sammenholdes med, at der ifølge udvalgets oplysninger i 1990 kun var godt 4.000 voksne under værgemål, heraf knap 3.300 umyndiggjorte, hvoraf anslået ca. 1.200 tillige var personligt umyndiggjorte, og skønsmæssigt op mod eller omkring 1.000 personer under lavværgemål. Det fremgår endvidere, at langt færre voksne er under værgemål i Danmark end i de andre nordiske lande. Se nærmere om tal-mæssige oplysninger betænkningens kapitel 2, side 69 ff.

Justitsministeriet finder ligesom udvalget, at det er nødvendigt og hensigtsmæssigt med en ny værgemålslov, der indeholder flere og mere begrænsede værgemålsformer afpasset efter de individuelle behov og under hensyn til det såkaldte mindste midtels princip. Justitsministeriet finder det endvidere hensigtsmæssigt at gennemføre de af udvalget foreslåede regler om at lade de fleste værgemålssager behandle af statsamtterne med mulighed for efterfølgende domstolsprøvelse.

Justitsministeriet kan på den baggrund tilslutte sig Myndighedslovsudvalgets forslag om en ny værgemålslov. Lovforslaget svarer i alt væsentligt til udkastet i betænkningen.

3. Begrebsfastlæggelsen og opbygningen af lovforslaget

Spørgsmålet om den fremtidige sprogbrug med hensyn til værgemål behandles i Myndighedslovsudvalgets betænkning side 151 - 157. Som det fremgår heraf, foreslås det bl.a., at begreberne »umyndiggørelse« og »umyndiggjort« udgår i de nye regler og erstattes af udtryk, der ikke på samme måde opfattes som negative.

Justitsministeriet er enig med udvalget i, at det kan være vanskeligt at ændre den nugældende terminologi. Dette skyldes især, at de hidtidige begreber er fast indarbejdede, og at enkelte af de nye begreber forekommer sprogligt tunge, således særligt udtrykket »værgemål med fratagelse af den retlige handleevne«. Under hensyn til, at der foreslås gen-

nemført en reform på området med ændrede bistandsformer, finder Justitsministeriet imidlertid, at terminologien bør ændres som foreslået af udvalget.

I lovforslaget anvendes udtrykket »værgemål« som overbegreb for alle værgemål, herunder værgemål efter lovforslagets kapitel 1 og 2, og »særlige værgemål« som et underbegreb, der omfatter de særlige former for værgemål, der findes ved siden af de almindelige værgemål efter kapitel 1 og 2, dvs. værgemål efter kapitel 8 eller anden lovgivning. Ordet »værge« omfatter som følge heraf alle former for værger, idet dog tillige udtrykket »samværge« kan anvendes for værgerne efter lovforslagets § 7 om samværge, ligesom udtrykket »særlig værge« omfatter værger beskikket efter lovforslagets kapitel 8 eller anden lovgivning.

Det bemærkes i den forbindelse, at Justitsministeriet har undladt at lade udtrykket »under værgemål« indeholde en selvstændig juridisk betydning, således som det er foreslået af udvalget, betænkningen side 154 f. Såfremt intet andet udtrykkeligt er anført eller fremgår af sammenhængen, dækker udtrykket »under værgemål« derfor også samværge og værgemål efter lovforslagets kapitel 8.

Begrebet »umyndig« omfatter de i lovforslagets § 1, stk. 1, og § 6, stk. 2, omhandlede personer, dvs. børn og unge under 18 år, der ikke har indgået ægteskab, og voksne, som er frataget den retlige handleevne efter lovforslagets § 6, stk. 1. Endvidere er gifte unge under 18 år omfattet, hvis statsamtet har truffet beslutning om det. Personer, der er under andre former for værgemål, er således myndige.

Udover udtrykket »værgemålssager«, der omfatter sager om iværksættelse, ændring eller ophævelse af værgemål, anvendes i lovforslaget endvidere udtrykket »værgesager«. Det sidstnævnte udtryk dækker over sager om beskikkelse af værger samt fritagelse for og fratagelse af beskikkelser, jf. herved betænkningen side 234.

I redegørelsen for lovforslagets hovedpunkter nedenfor i de almindelige bemærkninger omtales først reglerne om værgemål for voksne, idet værgemålsreformen særligt vedrører voksne under værgemål. Dernæst redegøres for lovforslagets bestemmelser vedrørende børn og unge og endelig for bestemmelserne vedrørende de særlige værger, som gælder både for voksne og børn og unge under 18 år.

De gældende regler i myndighedsloven er optaget som *bilag 1* til lovforslaget. I *bilag 2* gives reglerne i lov om anbringelse og bestyrelse af umyndiges midler m.v.

4. Værgemål for voksne

4.1. Hovedpunkterne i gældende ret

Reglerne om værgemål for voksne findes i dag i myndighedsloven, som suppleres af bestemmelserne i loven om anbringelse og bestyrelse af umyndiges midler og af en række administrative forskrifter.